

Project- Ερευνητική Εργασία ‘Νίκος Καζαντζάκης. Η ζωή και το έργο του μεγάλου Κρητικού.’

Ερευνητική Ομάδα

«Σόδομα και Γόμορα»

Κουτσάκη Ελένη
Βιλανάκης Ανδρέας
Λεονταράκη Βέρα
Κανονάκης Μιχάλης
Καρανδινού Κατερίνα
Βαφάκης Παναγιώτης
Γιαννακάκη Βαγγελιώ

Υπεύθυνες Καθηγήτριες

Δακανάλη Βέρα
Παπαδάκη Άρια

Βιβλίο Εργασίας

-«Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Πρόλογος-Περίληψη Βιβλίου-Σχολιασμός Καζαντζάκη, Ζορμπά
2. Επιδράσεις
3. Σχολιασμός Φράσεων
4. Βιβλιογραφία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο περιγράφει το χρονικό της φιλίας του Καζαντζάκη και του Ζορμπά καθώς και την ίδρυση της επιχείρησης λιγνίτη που οργάνωσαν στην Πραστοβά της Μάνης. Στο μυθιστόρημα, ο Γιώργης Ζορμπάς μετονομάζεται σε Αλέξη Ζορμπά και η δράση μεταφέρεται στην Κρήτη. Οι δυο τους συναντιούνται στον Πειραιά, εντυπωσιασμένος από το πάθος και τον αντισυμβατικό χαρακτήρα του Ζορμπά, ο αφηγητής τον προσλαμβάνει ως επιστάτη. Στην Κρήτη, εγκαθίστανται στο ξενοδοχείο της Μαντάμ Ορτάνς, μιας ξεπεσμένης σαντέζας, που δεν αργεί να γίνει ερωμένη του Ζορμπά. Σύντομα αποδεικνύεται ότι το λιγνιτωρυχείο ήταν ένα πρόσχημα, ο αφηγητής δεν ενδιαφέρεται για κέρδη και επιχειρήσεις, αλλά αναζητεί απαντήσεις στα φιλοσοφικά ερωτήματα που τον τυραννούν.

Με την απλή λογική του και την πείρα του πολυτάραχου βίου του, ο Ζορμπάς του δείχνει ότι οι απαντήσεις, αν υπάρχουν, δεν βρίσκονται στα βιβλία, αλλά μέσα στην ίδια τη ζωή, αρκεί να τη ζει κανείς με πάθος, λυτρωμένος από ελπίδες και προσδοκίες.

Το βιβλίο «Ζορμπάς» είναι το πιο πολυσυζητημένο έργο του Καζαντζάκη και, κατά πολλούς, το πιο φιλοσοφημένο και στοχαστικό, καθώς η αντίθεση «αφεντικού» και Ζορμπά, θεωρητικού και πρακτικού ανθρώπου, Δον Κιχώτη και Σάντσο Πάντσα, ηθικού και ελεύθερου/άδουλου πνεύματος, άτολμου διανοουμενισμού και λαϊκής θυμοσοφίας, που τον χαρακτηρίζει το πάθος και ο αντισυμβατικός χαρακτήρας, πυροδοτεί ακόμα και σήμερα, συζητήσεις για τέτοια δίπολα που ανάγονται σε θεμελιώδη ζητήματα του σύγχρονου πολιτισμού.

Ο κεντρικός χαρακτήρας είναι από τα λίγα μυθιστορηματικά πρόσωπα που δημιούργησε τύπο ακόμα και εκτός λογοτεχνίας, ένα όνομα συνδυασμένο με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αρχετυπικές ιδιότητες: Αρχικά είναι άνθρωπος των σαρκικών απολαύσεων, όπως για παράδειγμα το ποτό, το φαγητό και η γυναίκα. Επίσης χαρακτηρίζεται ως εκφραστής της γνήσιας δύναμης για ζωή και δράση, που εκδηλώνεται με τις ζωικές (καθημερινές) αξίες, που έρχονται σε αντίθεση με τις πνευματικές αξίες του Καζαντζάκη, και με τον χορό, γιατί ο λόγος πολλές φορές δεν αρκεί. Επιπλέον, νοείται φορέας βιταλιστικών αντιλήψεων και πολεμιστής μιας καζαντζακικού τύπου ελευθερίας. Πρόκειται για ενσάρκωση του διονυσιακού πνεύματος σε αντίθεση με τον αφηγητή, που τείνει στο απολλώνιο στοιχείο, παρότι βαθιά μέσα του ίσως θα ήθελε να αποβάλει την «καλαμαράδικη» νοοτροπία και να αποκτήσει τη «ζορμαδική» φλόγα και παλμό. Το γεγονός αυτό είναι πολύ αισθητό στο βιβλίο επειδή ο Ν. Καζαντζάκης αναφέρεται με θετικούς χαρακτηρισμούς για τον Ζορμπά ενώ θίγει τα χαρακτηριστικά του εαυτού του. Επίσης, ο Ζορμπάς, ήταν ένα ελεύθερο πνεύμα, ύπαρξη αχόρταγη, χωρίς προκαταλήψεις, ο οποίος δέχεται ατάραχα τη φτώχεια, καθώς είναι και ανεξάρτητος, ανυπότακτος, απελευθερωμένος από τις κοινωνικές συμβάσεις, και μολονότι διέθετε ελάχιστες γραμματικές γνώσεις, ήταν ευφυέστατος, εύστροφος, με πρωτότυπες ιδέες, συχνά φιλοσοφικού περιεχομένου και θεωρίας. Είχε καλό χαρακτήρα, ήταν καλόκαρδος, χωρατατζής, ευπροσήγορος και κοινωνικός.

Σε αντίθεση, ο αφηγητής είναι ένας άνθρωπος μορφωμένος, πνευματικός, κοσμοπολίτης και οικουμενικός, ο οποίος μέσα από τα βιβλία βιώνει τις περισσότερες εμπειρίες του και όχι μέσα από προσωπικές καταστάσεις αφού δεν υπάκουε ποτέ την καρδιά του παρά μόνο την λογική του, επειδή φοβόταν τις συνέπειες που θα έχουν οι παράτολμες πράξεις του.

Ωστόσο, ο αφηγητής Καζαντζάκης και ο Ζορμπάς έχουν κάτι κοινό: Την ανησυχία! Στον Ζορμπά παράφορη, ενώ στον Αφηγητή υποταγμένη μπροστά στο μυστήριο της ζωής.

ΕΡΕΥΝΑ

Α) ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

"ΔΕΝ ΕΛΠΙΖΩ ΤΙΠΟΤΑ, ΔΕΝ ΦΟΒΟΥΜΑΙ ΤΙΠΟΤΑ, ΕΙΜΑΙ ΛΕΦΤΕΡΟΣ"

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Ο συγγραφέας που μεταφράστηκε σε περισσότερες γλώσσες από κάθε άλλο Έλληνα...Ο δημιουργός που προτάθηκε τρεις φορές για το βραβείο Νόμπελ, εισερχόμενος σε ρεύματα από το χριστιανισμό έως τον κομμουνισμό.

Εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα, το 1906, δημοσιεύοντας το δοκίμιο **“ Η Αρρώστια του Αιώνος ”** και το πρώτο του μυθιστόρημα **“ Όφης και Κρίνο ”** (με το ψευδώνυμο Κάρμα Νιρβάμη).

Ασχολήθηκε με όλα τα είδη του γραπτού λόγου (μυθιστορήματα, ποιητικά, φιλοσοφικά, θεατρικά). Τα έργα του «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται», «Ο Καπετάν Μιχάλης», «Οι αδελφοφάδες», «Ο φτωχούλης του θεού», «Ο τελευταίος Πειρασμός» (που καταδικάστηκε από την Ορθόδοξη και την Παπική Εκκλησία), «Αναφορά στο Γκρέκο», «Ο βραχόκηπος», «Ζορμπάς ο Έλληνας», «Ασκητική», «Οδύσσεια» κ.ά.

Τα έργα του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες και η φήμη του εξαπλώθηκε στα πέρατα του κόσμου.

Βασικός άξονας των έργων του ήταν η εσωτερική ελευθερία και η αξιοπρέπεια του ανθρώπου, η κοινωνική δικαιοσύνη, η τόλμη, όπως αυτά εκφράζονται μέσα στον φιλοσοφικό του όρο η “ ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ”, δηλ. να κοιτάξεις άφοβα το φόβο, να ζεις την ζωή των θνητών και να συμπεριφέρεσαι σαν να είσαι αθάνατος, να αγωνίζεσαι για την καταξίωση της ψυχής , μιας ψυχής διαρκώς πεινασμένης και ανικανοποίητης.

Ο Ν. Καζαντζάκης, παιδάκι ακόμα, έζησε μαζί με τον πατέρα του, τους πολυαίμακτους αγώνες των Κρητών για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού. Ο πρώτος λοιπόν που επηρέασε τον μεγάλο συγγραφέα και εναπόθεσε στην ψυχή του συγκλονιστικές εμπειρίες, ιστορικά και ηθικά βιώματα ήταν ο πατέρας του, ο Καπετάν Μιχάλης, αφού πρώτα τον μύησε στην αγάπη και στο δέος της λευτεριάς. Στις σφαγές του 1889, τον πήρε το ξημέρωμα της πρώτης αιματοβαμμένης νύχτας τον έβαλε να προσκυνήσει τα παγωμένα πόδια των κρεμασμένων παλικαριών .Εκείνη η εικόνα και η εμπειρία δεν έφυγαν ποτέ ούτε από σκέψη του ούτε από την καρδιά του . Τα μετέτρεψε σε πνοή ελευθερίας, εθνικής και ατομικής και σε συνείδηση περηφάνιας και αξιοπρέπειας.

Ο Νίκος Καζαντζάκης, στο μεγάλο ταξίδι της ζωής του, στην προσωπική του Οδύσσεια, ‘πολλών ανθρώπων είδεν άστεα και νόον έγνω’.

Ωστόσο, ανάμεσα στους πολλούς που συνάντησε στο δρόμο του, ζωντανούς με σάρκα και οστά ή μέσα από τα βιβλία «αθάνατους νεκρούς», κατά την προσφιλή του έκφραση, ξεχώρισε πάντα μερικούς εκλεκτούς, μερικές «μεγάλες ψυχές», όπως τους αποκαλούσε. Αυτές οι μεγάλες ψυχές ήταν όχι μόνο εξέχουσες μορφές του παρελθόντος, ιστορικές ή μυθικές, αλλά και επιφανείς άνθρωποι του καιρού του,

όπως ο Γάλλος φιλόσοφος Ανρί Μπερζόν, ο Αλσατός γιατρός και ανθρωπιστής Αλμπερτ Σβάιτσερ, ο Ελληνορουμάνος συγγραφέας Παναΐτ Ιστράτι, ο Ισπανός ποιητής και νομπελίστας Χιμένεθ κ. ά.

Είναι όμως αξιοσημείωτο ότι ανάμεσα στους εκλεκτούς των εκλεκτών συμπεριέλαβε και έναν απλό άνθρωπο του λαού, τον Γιώργη Ζορμπά... Και μάλιστα, τόσο στο μυθιστόρημά του «Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά», όσο και στην «Αναφορά στον Γκρέκο», την πνευματική αυτοβιογραφία του, ο Ζορμπάς συμπορεύεται ισότιμα με τον Όμηρο, τον Βούδα, τον Νίτσε και τον Μπερζόν.

Η ορμητική σκέψη του, η χειμαρρώδης γλώσσα, η απaráμιλλη εκφραστική ικανότητα, η δημιουργική φαντασία, η βαθιά αίσθηση της πραγματικότητας και προπάντων η λογική τεκμηρίωση των απόψεών του τον ανέδειξαν δικαιολογημένα σ' ένα από τα λαμπρότερα και καθολικότερα πνεύματα όλων των εποχών.

Μελέτησε και αντιμετώπισε κριτικά τα παγκόσμια ιδεολογικά ρεύματα, στα οποία βρήκε τις αφετηρίες και κατευθυντήριες γραμμές του στοχασμού του. Στο έργο του όμως διακρίνεται έντονα η προσωπική του σφραγίδα. Αυτά που μελέτησε ήταν κυρίως έργα φιλοσόφων και λογοτεχνών, από τους οποίους επηρεάστηκε η σκέψη του. Καθοριστικό παράγοντα βέβαια για τη διαμόρφωση της πνευματικής του φυσιογνωμίας έπαιξε ο δάσκαλος του Bergson, καθηγητής της φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού. Η φιλοσοφία του είναι μια φιλοσοφία της ζωής, που ο Καζαντζάκης ενστερνίστηκε κι εσκόρπισε στα έργα του.

Σημαντικό, επίσης, ρόλο στη διαμόρφωση του έργου του έπαιξαν ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ο Νίτσε, ο Τζέιμς, ο Λένιν, ο Χριστός, ο Βούδας, ο Όμηρος, ο Τολστόι, ο Ντοστογιέφσκι, ο Δάντης κ.α. Ο Τολστόι και ο Ντοστογιέφσκι ήταν οι δυο «Ρούσοι δράκοι που τον είχαν αρπάξει στα μυθικά χρόνια της νιότης του». Το 1915 σημειώνει στο ημερολόγιο του ότι έπρεπε να αρχίσει από εκεί που κατάληξε ο Τολστόι.

«Στη ζωή μου», γράφει και στα δύο αυτά βιβλία, «οι πιο μεγάλοι μου ευεργέτες στάθηκαν τα ταξίδια και τα ονειράτα» από τους ανθρώπους, ζωντανούς και πεθαμένους, πολύ λίγοι βοήθησαν τον αγώνα μου. Όμως, αν ήθελα να ξεχωρίσω ποιοι άνθρωποι αφήκαν βαθύτερα τ' αχνάρια τους στην ψυχή μου, ίσως να ξεχώριζα τον Όμηρο, το Νίτσε, τον Μπέρξονα και το Ζορμπά. Ο πρώτος στάθηκε για μένα το γαληνό κατάφωτο μάτι, σαν το δίσκο του ήλιου, που φωτίζει με απολυτρωτική λάμψη τα πάντα, ο Βούδας, το άπατο κατάμαυρο μάτι όπου πνίγεται και λυτρώνεται ο κόσμος, ο Μπέρξονας με αλάφρωσε από μερικά άλυτα φιλοσοφικά ρωτήματα που με τυραννούσαν στα πρώτα νιάτα, ο Νίτσε με πλούτισε με καινούριες αγωνίες και μ' έμαθε να μετουσιώνω τη δυστυχία, την πίκρα, την αβεβαιότητα σε περηφάνια κι ο Ζορμπάς μ' έμαθε ν' αγαπώ τη ζωή και να μη φοβούμαι το θάνατο».

Το έργο του Νίκου Καζαντζάκη αν και έχει διαδοθεί τόσο πολύ, αν και έχει βρει τόσο βαθιά απήχηση στις ψυχές ανθρώπων διαφόρων εθνικοτήτων και ανόμοιων πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων, αν και καταξιώθηκε στα χρόνια μας, αν απέκτησε παγκόσμια φήμη και κέρδισε μεγάλες πιθανότητες να παραμείνει κλασικό στη ροή των αιώνων, ένα έργο δηλαδή πάντα επίκαιρο, αυτό ίσως οφείλεται περισσότερο στο φιλοσοφικό του υπόβαθρο και λιγότερο στην απλή και περίτεχνη λογοτεχνική του μορφή και πλοκή που κρατά πάντα σταθερά ζωνρό το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ο Καζαντζάκης είναι ίσως ένα μοναδικό φαινόμενο εργατικότητας στα ελληνικά γράμματα και από τα παραγωγικότερα πνεύματα σε παγκόσμιο επίπεδο.

B) ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΦΡΑΣΕΩΝ

«Πολλές φορές έχω ντραπεί στη ζωή μου, γιατί έπιασα την ψυχή μου να μην τολμάει να κάνει ό, τι η ανώτατη παραφροσύνη –η ουσία της ζωής – μου φώναζε να κάμω μα ποτέ δε ντράπηκα για την ψυχή μου όσο μπροστά στο Ζορμπά.»

«Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά» βλ. σελίδα 10

Σχολιασμός Φράσης: Αν και ο Ν. Καζαντζάκης μας παρουσιάζεται ως ένας άνθρωπος του πνεύματος, λογικός και καλλιεργημένος, σε αυτή τη φράση μας εκμυστηρεύεται την ντροπή που έχει νιώσει για τον εαυτό του όταν διαπίστωνε ότι δειλίαζε να κάνει αυτό που πραγματικά ήθελε κάνοντας πάντα αυτό που θεωρούσε σωστό και ηθικό καταπιέζοντας έτσι τον εαυτό και τα θέλω του. Δεν υπήρξε πρωταγωνιστής αλλά θεατής της ίδιας του της ζωής.

«Φαρμάκι ο αργός αποχωρισμός από τους ανθρώπους που αγαπάς, καλύτερα να κόβεις με το μαχαίρι και να μένεις πάλι ολομόναχος στο φυσικό κλίμα του ανθρώπου, στη μοναξιά.»

βλ. σελίδα 16

Σχολιασμός Φράσης: Σε αυτό το απόσπασμα ο Καζαντζάκης περιγράφει το επίπονο συναίσθημα του αποχωρισμού. Του αργού αποχωρισμού, αυτές τις τελευταίες στιγμές με κάποιο άτομο που αγαπάς που μένουν ανεξήγητες στη μνήμη και δεν σε αφήνουν να προχωρήσεις. Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι είναι προτιμότερα να κοπούν απότομα οι επαφές παρά να βασανιζόμαστε με αποχαιρετισμούς. Χωρίς την μνήμη του αποχωρισμού θεωρεί πως αποδέχεται πιο εύκολα την μοναξιά του και δεν μένει

προσκολλημένος σε αυτές τις οδυνηρές τελευταίες στιγμές. Έτσι επιστρέφει και πάλι στη μοναξιά του. Αυτός ο φόβος του αποχαιρετισμού κρύβει φόβο για την μοναξιά και αβεβαιότητα για το μέλλον.

«Άνθρωπος πάει να πει στραβός έπεσα και εγώ με τα μούτρα στο λάκκο όπου έπεσαν και οι μπροστινοί μου. Παντρεύτηκα. Πήρα την κατρακύλα. Έγινα νοικοκύρης, έχτισα σπίτι έκαμα παιδιά. Βάσανα. Μα ας είναι καλά το σαντούρι.»

βλ. σελίδα 24

Σχολιασμός Φράσης: Εδώ ο Ζορμπάς αναφέρεται στον άνθρωπο και την ατέλεια που τον διακρίνει, την τάση του να κάνει τα λάθη, να αμαρτάνει. Γενικά εκφράζει την αδυναμία του ανθρώπου παρουσιάζοντας τον ευάλωτα. Τέλος, τραβάει την προσοχή μας η φράση «Μα ας είναι καλά το σαντούρι.» που περιγράφει την ελευθερία, την ανεξαρτησία και, την ανανέωση που μας βοηθά να νιώσουμε τη μουσική και την αγάπη μας για αυτήν.

«Μυστήριο! μουρμούρισε μυστήριο μεγάλο! Για να 'ρθει λοιπόν η λευτεριά στον κόσμο χρειάζονται τόσα φονικά και τόσες ατιμίες; Γιατί, να καθίσω να σου αραδιάσω τι ατιμίες κάμαμε και τι φονικά, θα σηκωθεί η τρίχα σου. Κι όμως ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Η λευτεριά! Αντί ο Θεός να ρίξει το αστροπελέκι του να μας κάψει, μας δίνει τη λευτεριά! Δεν καταλαβαίνω τίποτα!»

βλ. σελίδα 33

Σχολιασμός Φράσης: Η φράση αυτή εκφράζει την απορία του Ζορμπά που αντιπροσωπεύει την απορία πολλών για τη φρίκη του πολέμου. Η ερώτηση που θέτει

είναι γιατί για να φτάσουμε στην ελευθερία δεν βρίσκουμε διαφορετικό τρόπο από τον πόλεμο ή όσα άσχημα αυτός φέρνει μαζί του. Γιατί, αφού καταστρέφονται τόσα στον πόλεμο το αντάλλαγμα να είναι τόσο ποθητό; ‘Αραγε αξίζει να χάνονται και να καταστρέφονται τόσα για την ελευθερία;

«Μα όταν έχεις και τα τριάντα δύο σου τα δόντια... Θεριό είναι ο άνθρωπος στα νιάτα του, θεριό ανήμερο, και τρώει ανθρώπους!»

βλ. σελίδα 33

Σχολιασμός Φράσης: Εδώ περιγράφεται η αξία της νέας γενιάς, η δύναμη που μπορεί να αλλάξει τον κόσμο. Ο νέος μπορεί να καταφέρει τα πάντα, να κάνει όνειρα και να τα πραγματοποιεί, να παίρνει την ζωή στα χέρια του, να χαιρέται την ανεξαρτησία και την ελευθερία του, να έχει την επιλογή να κάνει ό, τι και αν βάλει στο νου του!

«Άγριο πράγμα είναι η νιότη, απάνθρωπο, γιατί δεν καταλαβαίνει.»

βλ. σελίδα 33

Σχολιασμός Φράσης: Σε αυτή τη φράση αναλύεται η αλαζονεία που έχουν οι νέοι, αφού δεν έχουν πληγωθεί ακόμα από τη ζωή, έχουν έναν έντονο εγωκεντρισμό και μια σκληρότητα στο χαρακτήρα τους, δεν έχουν κατανόηση και ευαισθησία και δεν νιώθουν συμπόνια. Δεν τους αγγίζουν τα κοινά προβλήματα και δεν έχουν σκοπό να σπαταλήσουν στιγμές παρηγορώντας άλλους ανθρώπους. Επιπλέον, οι νέοι δεν συνειδητοποιούν όταν πληγώνουν κάποιον, ενώ οι ίδιοι πληγώνονται εύκολα. Δεν

έχουν αντιμετωπίσει την σκληρότητα της ζωής για να εκτιμήσουν την ευτυχία και την αγάπη που τους προσφέρεται ώστε να την ανταποδώσουν.

«Ήμουν ευτυχής και το ήξερα. Όσο ζούμε μια ευτυχία δύσκολα την νιώθουμε μονάχα όταν περάσει και κοιτάζουμε πίσω μας, καταλαβαίνουμε ξαφνικά- και κάποτε με κατάπληξη – πόσο σταθήκαμε ευτυχισμένοι. Εγώ όμως, στο Κρητικό ετούτο ακρογιάλι, ζούσα την ευτυχία κι ήξερα συνάμα πως είμαι ευτυχισμένος.»

βλ. σελίδα 77

Σχολιασμός Φράσης: Η φράση αυτή αναφέρεται στην συνήθεια του ανθρώπου, να μην εκτιμάει αυτά που έχει και την ευτυχία που του προσφέρουν. Να μην ευγνωμονεί για αυτά και να καταλαβαίνει την αξία τους όταν τα έχει πλέον χάσει και δεν μπορεί να τα φέρει πίσω. Μόνο τότε κατανοεί την πραγματική αξία καταστάσεων, πραγμάτων και ανθρώπων. Σε αντίθεση με αυτό ο Καζαντζάκης μας εκμυστηρεύεται ότι εκείνος ήταν ευτυχισμένος και το ήξερε, αναγνωρίζει αυτά που του προσέφεραν την ευτυχία και για αυτό ήταν ευτυχισμένος.

«Μη λογαριάζεις, αφεντικό, εξακολούθησε ο Ζορμπάς, άσε τα νούμερα, σπάσε την άτιμη τη ζυγαριά, σφάλνα το μπακάλικό σου λέω. Τώρα είναι που θα σώσεις ή χαντακώσεις την ψυχή σου.»

βλ. σελίδα 113

Σχολιασμός Φράσης: Σε αυτό το απόσπασμα ο Ζορμπάς προσπαθεί τον Καζαντζάκη σε ένα τρόπο ζωής όμοιο με το δικό του. Πιο αυθόρμητο, ελεύθερο και ανεξάρτητο,

χωρίς ενδιασμούς. Τον προσκαλεί να ξεφύγει και να προσπεράσει την ζωή μέσα από τα βιβλία, να σταματήσει να μετράει τις πιθανότητες και να σπάσει τα δεσμά που τον καθιστούν δειλό. Τον παροτρύνει να γίνει ενστικτώδης και πιο εκρηκτικός, να αντιδρά. Ο Ζορμπάς προσκαλεί τον Καζαντζάκη να ζήσει!

«η ζωή ετούτη είναι μοναδική για τον κάθε άνθρωπο, άλλη δεν έχει, ό,τι μπορείς αν το χαρείς, εδώ θα το χαρείς, περνά γρήγορα και δε θα σου ξαναδοθεί στην αιωνιότητα, άλλη ευκαιρία.»

βλ. σελίδα 179

Σχολιασμός Φράσης: Ο Ζορμπάς είναι ένας άνθρωπος που πραγματικά έχει ζήσει την ζωή του. Την έχει απολαύσει. Έχει γευτεί όλη την γλύκα αλλά και την πίκρα της. Έτσι με την εμπειρία που τον διακρίνει μας συμβουλεύει να ζούμε κάθε στιγμή, να αξιοποιούμε την ζωή μας, να μην σπαταλάμε χρόνο σε πράγματα που δεν αξίζουν, να αρπάζουμε κάθε ευκαιρία και να κάνουμε αυτό που πραγματικά θέλουμε όταν έχουμε την επιλογή

«Όποιος δεν έχει μέσα του την πηγή της ευτυχίας, αλίμονό του!»

«Όποιος θέλει ν' αρέσει στους άλλους, αλίμονό του!»

«Όποιος δεν νιώθει πως η ζωή ετούτη κι η άλλη είναι ένα, αλίμονό του!»

βλ. σελίδα 192

Σχολιασμός Φράσης: Η φράση αυτή εκφράζει την άποψη ότι η πηγή της ευτυχίας είναι χάρισμα της ψυχής του ανθρώπου ενώ απορρίπτει την αναζητήσή της κάπου

αλλού. Στη συνέχεια τονίζει ότι δεν αξίζει να ενδιαφερόμαστε για το αν μας αποδέχονται οι άλλοι και να τους αρέσουμε. Αντιθέτως, μέλημά μας πρέπει να είναι να αποδεχόμαστε οι ίδιοι τον εαυτό μας. Ακόμα επισημάνει ότι οι πράξεις του τώρα θα μας ακολουθούν και στο μετά, αφού η ζωή δεν τελειώνει και οι πράξεις μας, μας ακολουθούν όποτε είναι ανάγκη να μετρήσουμε, να είμαστε ηθικοί, όχι μόνο για αυτή τη ζωή αλλά και για αυτό που ακολουθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. www.kazantzakis.gr
2. www.amis-kazantzakis.gr
3. www.historical-museum.gr/kazantzakis/gr/index.html
4. www.philology.gr/subjekts/nef_kazantz.html
5. www.kazantzakispublications.org/greek/NikosKazantzakis01.html
6. Αφροδίτη Αθανασοπούλου Νίτσε - Βούδας - Καζαντζάκης: Η γενεαλογία της «Κρητικής Ματιάς», Έκδοση Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη